EURÓPAI BIZOTTSÁG

AZ EURÓPAI UNIÓ KÜLÜGYI ÉS BIZTONSÁGPOLITIKAI FŐKÉPVISELŐJE

Brüsszel, 2012.12.17.
JOIN(2012) 36 final

KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A szorosabb együttműködés és regionális integráció támogatása a következő Maghreb-országokban: Algéria, Líbia, Mauritánia, Marokkó és Tunézia.

KÖZÖS KÖZLEMÉNY AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK, A TANÁCSNAK, AZ EURÓPAI GAZDASÁGI ÉS SZOCIÁLIS BIZOTTSÁGNAK ÉS A RÉGIÓK BIZOTTSÁGÁNAK

A szorosabb együttműködés és regionális integráció támogatása a következő Maghreb-országokban: Algéria, Líbia, Mauritánia, Marokkó és Tunézia.

I. BEVEZETÉS

1. A Maghreb-országok népei a 2011-es történelmi események élén álltak. Az arab világon belül, a Maghreb-országok minden más régióhoz képest hangsúlyosabban kezdtek hozzá a változás és a reform hosszú folyamatához. Az Európai Uniónak határozott érdeke, hogy ezek a demokratizálódási és modernizációs folyamatok sikerrel járjanak.

2. Ezen kívül a múlt év folyamán, a Maghreb-országokban új lendületet kapott a szorosabb egymás közötti együttműködés. Ez a folyamat – amely még kezdetleges állapotban van és átfogó lépések formájában kell megfogalmazni – azon a felismerésen alapul, hogy a Maghreb-országok közötti mélyebb kapcsolatok hiányában a jólét, stabilitás és demokratikus átalakulás célkitűzései nemzeti szinten nem valósíthatóak meg maradéktalanul.

3. Ennek a közleménynek a fő célja az, hogy meghatározza azokat a módokat, amelyeken az Európai Unió segítheti a szorosabb együttműködést a Maghreb-országok között, támaszkodva saját széles körű integrációs tapasztalatára és ennek a régiónak a szomszédjaként és az öt érintett ország kulcsfontosságú partnereként meglévő érdekei miatt. Az Európai Bizottság és az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselője ezáltal ösztönözni kívánja a Maghreb-partnerek folyamatos erőfeszítéseit a Maghreb-szintjén való fokozottabb együttműködés kialakítása érdekében, valamint segíteni akarják ezen országokat a folyamat során. Egy erősebb és egységesebb Maghreb segít az olyan közös kihívások megválaszolásában, mint az instabilitás a Száhil-övben, az energiabiztonság, a munkahelyteremtés és az éghajlatváltozás elleni küzdelem szükségessége. Ez történelmi alkalmat kínál a partneri viszony elmélyítésére.

4. Ez a közlemény az Unió déli szomszédságában lezajlott változásokra az általa adott átfogó válasz részét képezi. A közleményben meghatározott javaslatok arra irányulnak, hogy kiegészítsék és ne pedig helyettesítsék azon intézkedéseket, amelyeket az EU az Európai Bizottság és a főképviselő által 2011-ben elfogadott közleményekben[1] dolgozott ki, és amelyek létrehozták a partnerséget a demokráciáért és a közös jólétért, valamint új megközelítést határoztak meg az európai szomszédságpolitikára vonatkozóan. Mindkét közlemény rávilágított a szélesebb körű dél-dél (és szubregionális) integráció fontosságára, az egyéb bilaterális és regionális kezdeményezések kiegészítéseként. E közlemény alapja többek között a „változás programja”, amely az Európai Bizottságnak a külső

[1] „Partnerség a demokráciáért és a közös jólétért a dél-mediterrán térségben” (2011.3.8.) és „Az átalakuló szomszédság új megközelítése: az európai szomszédságpolitika felülvizsgálata” (2011.5.25.).

támogatás finanszírozásának eredményorientáltabb felhasználásáról szóló felülvizsgált politikája[2].

5. A javaslatok összhangban állnak az EU azon ígéretével, hogy pozitív választ ad azokra a reformkezdeményezésekre, amelyeket a szomszédos partnerországok indítottak el és a velük folytatott konzultáció során alakítottak ki. Az alább meghatározott intézkedések közül számos új intézkedés. Bizonyos esetekben hivatkozás történik regionális kezdeményezésekre, ahol az integrációs erőfeszítéseket, jóllehet maghrebi perspektívából nézve, a meglévő eszközök alkalmazásával lehetne fokozni; valamint kétoldalú tevékenységekre is, amennyiben azok hozzájárulnak a szélesebb körű kohézióhoz a régióban

6. A közlemény célja ugyanakkor az is, hogy tükrözze egyrészt a Maghreb-országok és a Szubszaharai-Afrika országai között, másrészt az EU és a Szubszaharai-Afrika között kialakított jelentős kapcsolatokat. Ebben az összefüggésben a maghrebi integráció uniós támogatását egyértelműen az EU-nak az afrikai kontinensen kialakított szélesebb körű kapcsolataival kellene kifejezésre juttatni, amint azt az EU–Afrika közös stratégiában[3] meghatározták. Ez magában foglalja különösen a tematikus EU–Afrika béke- és biztonsági partnerséget, amelyben a Maghreb-országok vagy közvetlenül részt vesznek vagy szorosan követik annak munkáját. A közlemény figyelembe veszi Mauritánia sajátosan kettős jellegét is, amely abból a földrajzi helyzetéből adódik, hogy az arab Maghreb és a Szubszaharai-Afrika határán helyezkedik el.

7. A változásokhoz szükséges lendület és az arra vonatkozó döntések, hogy az integráció miként valósítható meg a legjobban, kizárólag magukon a Maghreb-országokon múlik. Ennek következtében az ebben a közleményben meghatározott ajánlat a szolidaritás és a partnerség szellemében készült abban a kritikus pillanatban, amikor a Maghreb térségen belül vita folyik a szubregionális szintű integráció ütemére és mélységére vonatkozóan. Mindazonáltal, miközben ezek a javaslatok előnyösek lehetnek az emberek számára az egész Maghreb-régióban, akkor is előnyösek lehetnek, ha kétoldalú alapon korlátozottabb mértékben vagy régión belül aszimmetrikus módon hajtják végre azokat.

II. A MAGHREB ELŐTT ÁLLÓ KIHÍVÁSOK

8. A Maghreb-térség nagyon gazdag fejlődési potenciállal rendelkezik. A Szubszaharai-Afrika és az Európai Unió, másrészt a Földközi-tenger térségének keleti része között elhelyezkedve, a régiónak megvan az az előnye, hogy mind az Atlanti-óceán, mind a Földközi-tenger partvidékeihez, valamint a szárazföldi közlekedési útvonalakhoz hozzáférése van. A térség jelentős természeti és humánerőforrásokkal, valamint közös kulturális és nyelvi kapcsolatokkal is rendelkezik.

9. Mindazonáltal a Maghreb továbbra is a világ egyik legkevésbé integrált térsége. Ennek eredményeképpen fejlődésre vonatkozó lehetőségei általában véve továbbra is korlátozottak. Gazdasági oldalon a „nem integrált Maghreb” költségeit változóan a GDP 1–2%-a közötti értékre becsülik. Az integráció hiányának valódi költségei

---

[2] „Az EU fejlesztéspolitikájának hathatósabbá tétele: a változás programja” (2011.10.13.)

[3] „Az Afrika–EU stratégiai partnerség. Afrika-EU közös stratégia, EU-Afrika csúcstalálkozó Lisszabonban, 2007, hiv. sz. : 16344/07.”

azonban meghaladják a gazdasági növekedést, amely magában foglalja a biztonságot és az emberi erőforrások szélesebb értelemben vett fejlesztését a térségben.

10. A térség előtt álló kihívások jól dokumentáltak. Ezen kihívások közé tartozik többek között:

Demokratikus reformok

(a) Az összes Maghreb-ország politikai reformfolyamatokon megy keresztül. A politikai szférában nagy az elvárás a nyilvánosság részéről a közéletben való részvételre, az elszámoltathatóságra, az információhoz való hozzáférésre, a véleménynyilvánítás szabadságára és az igazságszolgáltatáshoz való hozzáférésre vonatkozóan. A civil társadalom megerősödött és jobban képes betölteni szerepét a helyi kormányzat törvényes partnereként a befogadóbb társadalmak fejlesztésében. A jobb választási folyamatok növelték az elszámoltathatóságot a térségben. A parlamenteknek kulcsfontosságú szereplőként megvan a lehetőségük a fejlődésre, akárcsak a mostanáig létrejött különböző politikai pártoknak/mozgalmaknak. Ugyanakkor a demokratikus értékek és a jogállamiság védelméhez, valamint az emberi jogok tiszteletben tartásához szükséges intézmények gyengék. Ebben a környezetben a demokratikus reformok megszilárdításának és előmozdításának feladata, amely teljes mértékben tiszteletben tartja a nemzetközi emberi jogi normákat, továbbra is nagy kihívást jelent.

Társadalmi-gazdasági reform

(b) A növekedés a Maghreb-térségben továbbra is túlságosan gyenge a munkapiacra nagymértékben beáramló népesség befogadásához, valamint a szegénység és a munkanélküliség (Algériában, Marokkóban és Tunéziában 10 % és 18% között, Mauritániában pedig 30% felett volt 2011-ben) csökkentéséhez. Az UNDP arab fejlesztési kihívásokról szóló 2011. évi jelentése úgy becsüli, hogy még óvatos forgatókönyv esetén is (azaz a jelenlegi munkanélküliségi ráták és munkaerő-piaci részvételi ráták fenntartásával), a Maghreb-országok részéről 2015-ig 1,8 millió, 2030-ig 7,8 millió munkahely létrehozására van szükség. Ráadásul az elegendő foglalkoztatási lehetőségek megteremtésének kudarca végül további elszegényedéshez vezethet, amennyiben a fiatalok által képviselt humántőkét kiaknázatlanul hagyják. A növekedés emelkedése nélkül, valamint a foglalkoztatás érdekében folytatott hatékony politika hiányában (beleértve a humántőkébe való befektetést és a tisztességes munka elősegítését), a munkanélküliség szintje magas marad a fiatalok között és az informális szektor továbbra is a reálgazdaság jelentős arányát képviseli majd. Ezek a tényezők pedig továbbra is jelentős kockázatokat jelentenek a jövőbeni társadalmi stabilitásra és a demokrácia felé tartó átmenet folyamatára.

(c) Számos Maghreb-országban a mezőgazdasági növekedést olyan strukturális problémák akadályozzák, mint a korlátozott beruházások, rendelkezésre álló vízkészletek, talajdegradáció, éghajlatváltozás, valamint az alapvető szolgáltatásokhoz való rossz hozzáférés. A mezőgazdasági szektor azzal a kihívással néz szembe, hogy többet és jobbat termeljen, azaz, hogy növelje a mezőgazdasági termelékenységet, elmozduljon a fenntartható termelési módszerek irányába, valamint javítsa az életkörülményeket a vidéki térségekben hosszú távú stratégiák alapján.

(d) Mindezidáig az élénk magánszektor megjelenésére alapuló, valóban diverzifikált gazdaságok kialakulásának lehetőségeit még messze nem sikerült megvalósítani. A Maghrebnek még nem sikerült regionális fogyasztói piacokat teremtenie, a méretgazdaságosságból származó előnyöket kihasználnia, valamint teljes mértékben kihasználnia kedvező közelségét Európához és a nagyobb interkontinentális tengeri útvonalakhoz, annak érdekében, hogy regionális termelési kapcsolatokat alakítson ki, a globális értéklánc részévé váljon és ezáltal vonzóbb legyen a befektetések számára. A gazdaságok zártan tartása lehetővé tette néhány kedvező helyzetű hazai vállalkozás számára, hogy járadékvadász magatartással boldoguljon gazdaságilag, és megszilárdította a monopóliumokat. Ezenfelül, a korrupciót jelölték meg a beruházások és az üzlet fő akadályaként.

(e) A szociális és humánfejlettség összefüggésében, a néhány területen, különösen az oktatás és a várható élettartam területén elért jelentős eredmények ellenére, a lakosság túlnyomó része továbbra is megfelelő munka, szociális védelem vagy szociális jogok nélkül marad[4]. Emellett a legtöbb Maghreb-országban továbbra is jelentős belső társadalmi egyenlőtlenségek állnak fenn, a jólét meghatározott területeken koncentrálódik. Ennek eredményeképpen a Maghreb-országok továbbra is a főleg Európa felé irányuló kivándorlás országai, Líbia kivételével. Ezek az országok egyben az Európa felé irányuló illegális migráció tranzitországai is. A fenntartható fejlődés csak akkor érhető el, ha a fiatalabb nemzedék jól képzett és képes országuk társadalmi és gazdasági életében részt venni. A jól képzett népesség jelenti a stabilitás alapját és hozzájárulhat egy demokratikus társadalom kialakulásához. A felsőoktatási intézmények kulcsfontosságú szereplők a demokratikus átmenetben, mivel azok felelősek a vezetők és oktatók új generációjának képzéséért. Ezenkívül a kulturális politika reformja különös fontosságot nyert az arab tavaszt követően.

Globális fenyegetések

(f) A terrorizmus és a nemzetközi bűnözés kérdései kiemelkedően fontosak a térségben, valamint a szélesebb déli szomszédságban és a Száhil-övben. Az al-Kaida az Iszlám Maghreb Földjén (AQMI) nevű szervezet kialakította a terrorizmus hálózatát, nevezetesen a Maghreb-országokban és Maliban. A helyzet a Líbiával kialakult konfliktust követően romlott a növekvő illegális fegyver-, ember- és kábítószer-kereskedelemmel és a dzsihádista harcosok jelenlétével, akik részt vettek a konfliktusban és a Szahara Száhil-övi térségét az instabilitás zónájává változtatták. Ez ugyancsak kiváltotta a tuareg felkelést

[4] Lásd UNDP: Az arab fejlődés kihívásairól szóló 2011. évi jelentés.

Mali északi részén, amely lehetővé tette az AQMI számára, hogy további területekre terjessze ki befolyását. Annak érdekében, hogy elérjék az EU által a Száhil öv biztonságára és fejlesztésére vonatkozó uniós stratégiában[5] meghatározott célkitűzéseket (amely Algériára, Mauritániára, Malira és Nigerre terjed ki, azonban végrehajtása a három utóbbi országra összpontosít), fontos lesz a Maghreb-országokkal való szoros együttműködés, amelyek maguk is közvetlenül érintettek és szintén szereplők a Szahara Száhil-övi térségére vonatkozóan.

Környezetvédelem és éghajlatváltozás

(g) A Maghreb olyan övezet, amely számos kihívással néz szembe a környezeti szférában és a természeti erőforrások kiaknázásában. Nemzeti és regionális fellépésekre van szükség a levegővel, vízzel, tengeri környezettel, talajjal és biodiverzitással kapcsolatos környezeti kérdések megoldásához. A Maghreb-országok szintén rendkívül kiszolgáltatottak az éghajlatváltozásnak és már most tapasztalják annak következményeit, amely potenciálisan súlyos hatást gyakorolhat a gazdaság kulcsfontosságú ágazataira (pl. mezőgazdaság, turizmus és élelmiszerárak). Ugyanakkor a régió egyedülálló lehetőségeket kínál az alacsony szén-dioxid-kibocsátást célzó fejlesztés irányába történő elmozdulásra, nevezetesen a fokozottan a megújuló energiára és energiahatékonyságra helyezett hangsúly révén, beleértve a több országot érintő projekteket és politikákat. Ez pedig hozzájárulna a munkahelyteremtéshez és a beruházások ezen térségbe való vonzásához.

III. ARAB MAGHREB UNIÓ, UNIÓ A MEDITERRÁN TÉRSÉGÉRT, AZ 5+5 – RUGALMAS ÉS PRAGMATIKUS MEGKÖZELÍTÉS

11. Az EU elkötelezett a Maghreb-országokkal való kétoldalú kapcsolatok elmélyítése iránt. Úgy véli ugyanakkor, hogy a már meglévő különböző regionális szervezeteknek és struktúráknak új lendületet kell adni, hogy megfeleljenek a közös kihívásoknak. Az EU kész fokozni támogatását, valamint szinergiákat kialakítani és növelni a koordinációt a meglévő kezdeményezésekkel bilaterális szinten.

12. A javaslatok alapján az Arab Maghreb Uniós (AMU) a közeljövőben megtartandó csúcsértekezlete fontos esemény lesz, amely új lendületet ad a maghrebi integrációnak. Az Európai Bizottság és a főképviselő üdvözli az eddig az AMU-val kialakított párbeszédet és elkötelezett annak fokozása, valamint az együttműködés új területeinek kialakítása mellett, különösen az AMU-val eddig elvégzett technikai munkára alapozva.

13. Bizonyos nemzetközi kereteket fel lehet használni a Maghreb-országok közötti, valamint az északi és déli szomszédjaikkal folytatott szélesebb körű és jobb együttműködés megkönnyítésére. Az Unió a Mediterrán Térségért kihasználhatja rugalmasságát abból a célból, hogy elősegítse a regionális együttműködési projekteket a Maghreb-országok érdekében. Az EU öt dél-mediterrán tagállamából

[5] A Száhil öv biztonságára és fejlesztésére vonatkozó európai uniós stratégia, 2011. március 31.

és öt Maghreb-országból álló csoport (az úgynevezett 5+5[6]) értékes kezdeményezés, mert együttműködést hoz létre az érintett országok között a közös érdekek és célkitűzések alapján, amelyek megvalósításához az EU támogatást nyújthat néhány esetben, például megvalósíthatósági tanulmányok vagy projektek előkészítésének finanszírozása révén. A „pays du champ" kezdeményezés (Algéria, Mali, Mauritánia, Niger), amelynek célja a szaharai Száhil-övi dimenzióra adandó válasz a Száhil övi uniós stratégiával együtt, szintén keretet nyújt a Maghrebbel folytatott szoros együttműködéshez.

14. Afrika kontinentális dimenzióját is figyelembe kell venni: a Maghreb térsége továbbra is részt fog venni a régióközi és kontinentális kezdeményezésekben az EU–Afrika közös stratégia keretében, különösen a pánafrikai program támogatásával, amennyiben az megvalósul.

IV. A SZOROSABB MAGHREBI EGYÜTTMŰKÖDÉS ÉS INTEGRÁCIÓ FELÉ; LEHETSÉGES UNIÓS HOZZÁJÁRULÁS

15. A szorosabb maghrebi együttműködés előnyeit nemcsak az öt érintett ország állampolgárai élveznék. Azokban osztozhatnának szomszédjaikkal is, beleértve az Európai Uniót. Az EU számára a demokratikus elszámoltathatóságon és jogállamiságon alapuló stabilitás és prosperitás övezetének kialakítása a Maghreb-régióban kétoldalú kapcsolataink kulcsfontosságú célkitűzését jelenti és azt csak regionális megközelítéssel lehet erősíteni. A Földközi-tenger mindkét oldalán készen állnak arra, hogy kihasználják a fokozott stabilitás, az integráltabb piacok, az emberek közötti szorosabb kapcsolatok, valamint az elmélyült szellemi, gazdasági és kulturális csere előnyeit.

Ebben az összefüggésben az EU az alább felsoroltak közül számos intézkedést támogathat, sok eszközt mobilizálhat, például a megerősített párbeszédet, a technikai segítségnyújtást vagy egyedi projekteket.

A. Demokratikus reformok

16. A EU már jelenleg is támogatja a demokratikus reformokat a Maghreb-államokban, figyelembe véve valamennyi érintett ország sajátos fejlődését. Ezeken a fellépéseken túl az EU továbbá:

- támogathatja a civil társadalmi szervezetek és hálózatok megerősítését célzó regionális és szubregionális kezdeményezéseket, amelyek célja a demokratikus kormányzásban való fokozottabb részvétel, az elszámoltathatóság és a politikai párbeszéd ösztönzése[7]. Ezt az Európai Szomszédsági és Partnerségi Támogatási Eszköz mozgósítása révén lehet elérni, beleértve a civil társadalomnak nyújtott déli szomszédságpolitikai eszközt, a demokrácia és az emberi jogok európai eszközét, valamint a nem állami szereplőket és az önkormányzatok programját. Ez tartalmazhatja az olyan szubregionális kezdeményezések szervezését és támogatását,

---

6 A Földközi-tenger nyugati térségének fóruma a következő országokból áll: Algéria, Franciaország, Olaszország, Líbia, Málta, Mauritánia, Marokkó, Portugália, Spanyolország és Tunézia.

7 „A demokrácia és a fenntartható fejlődés gyökerei: Európa együttműködése a civil társadalommal a külkapcsolatokban" című közleménnyel, Brüsszel, 2012.9.12., COM(2012) 492 final, valamint a Tanács 2012. október 15-i következtetéseivel összhangban.

mint a Maghrebi Szociális Fórum (Forum Social Maghrébin), a Maghrebi Szakszervezeti Fórum (Forum Syndical Maghrébin), a civil társadalmi hálózatok stb.,

- támogathatja a maghrebi parlamentek, az európai uniós tagállamok parlamentjei és az Európai Parlament közötti fokozott együttműködést és csereprogramokat,
- továbbra is támogathatja a Maghreb-partnerországok arra irányuló erőfeszítéseit, hogy modernizálják igazságszolgáltatási rendszereiket, beleértve az igazságszolgáltatáshoz való jobb hozzáférést, az igazságszolgáltatás függetlenségét és a jogállamiság tiszteletben tartását,
- megerősítheti a helyi hatóságok intézményi kapacitását a helyi kormányzás és döntéshozatal, valamint a szolgáltatásnyújtás kapcsán, nevezetesen az átláthatóság, a decentralizált reformok, valamint a lakosság számára nyújtott magas színvonalú szolgáltatások biztosítását illetően az uniós helyi hatóságokkal való kölcsönös együttműködés révén,
- új programokat indíthatnak, hogy növeljék a média és a kultúra szerepét a Maghreb-térségben, amelyek a demokratizálás, a véleménynyilvánítás szabadsága és a konfliktusmegoldás tényezőit jelentenék. A tevékenységei között ez a program előnyben részesíti a partnerek közötti együttműködést szubregionális szinten, az állami média közszolgálati médiává történő átalakítási folyamatának támogatása érdekében.

B. Globális fenyegetések

17. A Maghreb-országoknak elsődleges felelősségük van a terrorizmus és a csempészet elleni küzdelemben. A siker a szoros együttműködéstől függ és ennek következtében az EU minden olyan erőfeszítést támogat, amely a Maghreb-országok közötti szoros együttműködést segíti elő ebben a tekintetben. A hosszú ideje fennálló megoldatlan konfliktusok, valamint a közelmúltbeli konfliktusokból eredő folyamatos feszültség további potenciális fenyegetést jelentenek a biztonságra és akadályozzák a további integrációt. Az EU szempontjából a Szahara/Száhil-övet jellemző instabil helyzet szintén fenyegetést jelenthet saját biztonságára és ezért el kell mélyítenie a párbeszédet a régió országaival folytatott együttműködés fokozásával. Emellett fokozni kell a vegyi, biológiai, radiológiai és nukleáris anyagokkal (CBRN) való illegális kereskedelem mértékének csökkentésére tett erőfeszítéseket.

18. Ebben az összefüggésben az EU:

- rendszeres kapcsolatokat alakíthat ki az EU Katonai Törzse, az EU Helyzetelemző Központja, az Europol és a Maghreb-országok illetékes hatóságai között a jobb információcsere biztosítása érdekében,
- adott esetben technikai tanácsadást nyújthat a Maghreb-országok illetékes hatóságainak és a terrorizmus és csempészet elleni küzdelem terén aktív szervezeteknek.
- részt vehet a biztonságra összpontosító tevékenységekben az 5+5 keretében, valamint támogathatja azok kialakítását, különösen azok légi, tengeri, és határigazgatási hozzájárulása kapcsán,
- támogathatja az igazságszolgáltatási, a rendőri és a katonai iskolákat/képzési központokat a Maghreb-országokban, a regionális és afrikai résztvevők számára nyitott képzési programok kialakításával, adott esetben technikai tanácsadással,
- támogathatja a kapacitásépítő intézkedéseket, műszaki csereprogramokat és a bevált gyakorlatok megosztását az EU-val a terrorizmus elterjedését elősegítő

feltételek kezelése érdekében, valamint erősítheti a társadalom ellenálló képességét a felbujtás, toborzás és az erőszakos radikalizáció ellen, különösen a fiatalok között,

- fokozhatja az uniós kiválósági központok által a CBRN kockázatcsökkentési kezdeményezés keretében tett erőfeszítéseket,
- a 2011. évi közös közleményekkel[8] összhangban, amennyiben az érintettek erre felkérik, különösen bizalomépítő intézkedések útján támogathatja a konfliktusmegoldásra és megbékélésre irányuló erőfeszítéseket.

C. Az inkluzív gazdasági fejlődés támogatása

19. A magas munkanélküliség, az alacsony színvonalú oktatási, képzési és munkaerő-piaci intézmények okozta strukturális problémák, a gyenge magánszektor és az alacsony fokú kereskedelmi és gazdasági integráció összekapcsolódik. Versenyképes magánszektor nélkül kevés megfelelő munkahelyet lehet létrehozni. Az oktatási és foglalkoztatási politikák megreformálására irányuló erőfeszítések nélkül a magánszektor nem tud fejlődni, nyitott és integrált gazdaságok nélkül a verseny korlátozott marad, a piacok kihasználatlanok maradnak, és a munkahelyteremtéshez szükséges befektetés a közeljövőben nem lesz megvalósítható.[9]

A munkahelyteremtéssel kapcsolatos kihívások

20. Az oktatás és képzés kulcsfontosságú a munkahelyteremtés és a foglalkoztathatóság szempontjából. A Maghreb-országokban a nemzeti oktatási rendszereknek nagyobb hangsúlyt kell fektetniük a foglalkoztathatóságra, előmozdítva nevezetesen a magasabb színvonalú szakoktatást és -képzést, valamint az ilyen lehetőségek fokozott mértékű igénybevételét. A felsőoktatási rendszerek korszerűsítési folyamatának ugyanakkor továbbra is a színvonal javítására és a munkaerőpiac igényeihez való alkalmazkodásra kell összpontosítania. Ezzel párhuzamosan a keresletoldali munkaerő-piaci intézkedéseket hatékony társadalmi párbeszéddel kell kiegészíteni.

21. A nemzeti oktatási és foglalkoztatáspolitikákat hasznosan ki lehet egészíteni regionális kezdeményezésekkel. Ebben az összefüggésben az EU:

- támogathatja a teljes Maghreb-régióra kiterjedő hálózatok létrehozását az érintett oktatási/foglalkoztatási partnerek (oktatási intézmények és szociális partnerek) között,
- segítheti a Maghreb-régiót érintő szakoktatással és -képzéssel, valamint foglalkoztatási kérdésekkel kapcsolatos technikai információcserét, beleértve az állami foglalkoztatási szolgálatokat,
- feltérképezheti a teljes Maghreb-régióra alkalmazható technikai információcsere megvalósíthatóságát különböző témák kapcsán, a munkavállalásra, foglalkoztathatóságra és méltányos munkára összpontosító marrakeshi cselekvési keret összefüggésében,
- folytathatja a felsőoktatási rendszerek modernizálását a Maghreb-országokban a Tempus, az Erasmus MUNDUS és ezek utódprogramjain keresztül. Ezeket az eszközöket továbbra is a partnerországok felsőoktatási rendszereinek az EU-n belüli

[8] Lásd az 1. lábjegyzetet.

[9] Lásd még: Tanulmány a regionális kereskedelem megkönnyítéséről és a Maghreb-országok infrastruktúrájáról, 2012. június 20., Világbank.

előrelépés felé való önkéntes konvergencia ösztönzésére fogják használni a bolognai folyamat keretében.

A magánszektor fejlesztése

22. A Maghreb-régióban a magánszektor képviselői a készségfejlesztést, a termelés minőségét, a finanszírozáshoz és a piacokhoz (régión kívül és belül egyaránt) való hozzáférést, a vidékfejlesztést és az agrár-élelmiszeripari ágazat fejlesztését, de főként a szabályozás és a jogbiztonság átláthatóságát jelölték meg a magánszektor fejlődésének legfontosabb követelményeiként.

23. A kormányoknak lehetőséget kell teremteniük a vállalkozói készség, az innováció és a kkv-k fejlesztéséhez, biztosítaniuk kell az egyenlő versenyfeltételeket valamennyi piaci szereplő számára, továbbá csökkenteniük kell a közigazgatáson belüli eredménytelenséget és korrupciót. A közbeszerzési piachoz való méltányos és egyszerű hozzáférés rendkívül fontos ebben a tekintetben. Vállalkozói hálózatok, kereskedelmi kamarák és egyéb érdekelt felek lehetőségeket biztosíthatnak a kölcsönös támogatáshoz, valamint a fogyasztók és a beszállítók meghatározásához szükséges mechanizmusokhoz. A női vállalkozói szellem előmozdításának kérdése különös figyelmet érdemel.

24. A Maghreb-országok az EU kulcsfontosságú partnerei lesznek a „Horizont 2020” új kutatási és innovációs keretprogram során, amely határozott nemzetközi együttműködési dimenziót tartalmaz. Ezek az országok az EU és a földközi-tengeri partnerországok közötti közös kutatási és innovációs menetrend kidolgozásában fognak részt venni. A Maghreb-országok partnerségeket fognak kialakítani az EU-val tudománypolitikai párbeszédek és közös kutatási kezdeményezések révén, amelyek célja az ivóvízhez, élelmezésbiztonsághoz, egészségügyhöz, környezetvédelemhez, energiaügyhöz, valamint a kutatási és innovációs kapacitás kiépítéséhez kapcsolódó közös társadalmi kihívások kezelése.

25. A jelenlegi segítségnyújtási erőfeszítésekre építve a régióbeli magánszektor fejlesztése érdekében az EU:

- támogathatja a Maghreb-régión belül üzletemberek közötti hálózatépítést nemzeti társulásokon keresztül, valamint különböző események megrendezése révén,
- támogathatja a Maghreb-országokban befektetni kívánó Maghreb-régión belüli vállalkozások számára tanácsadást végző hálózat létrehozását (üzleti tervek kidolgozása, helyi jogszabályok ismerete stb.),
- segítséget nyújthat a Maghreb-régión belüli bankok számára azzal a céllal, hogy a bankok kiterjesszék műveleteiket a régióra (pl.: fizetési rendszerek),
- támogathatja a partnerországokat az új mezőgazdasági és vidékfejlesztési európai szomszédsági programon (ENPARD) keresztül a vidéki területeken és az agrár-élelmiszeripari ágazaton belüli erőteljesebb és inkluzívabb növekedést célzó politikák elfogadásában,
- ösztönözheti a női vállalkozó szellemet mentorálás, a finanszírozáshoz való hozzáférés megkönnyítése, valamint az induló vállalkozások számára való állami támogatás nyújtása révén,
- munkahelyi képzést és konzultálást biztosíthat a kis-és középvállalkozások számára más partnerországokban olyan fiatal szakemberek/új vállalkozók számára, akik saját vállalkozást kívánnak indítani, a sikeres induló vállalkozások elindításának

megkönnyítése, az üzleti ötletek kidolgozása, valamint az üzleti támogatási szolgáltatásokat nyújtók kapacitásának növelése érdekében,

- az Európai Beruházási Bank, az Európai Újjáépítési és Fejlesztési Bank és egyéb európai pénzügyi intézmények hitelezési kapacitása növelésére irányuló döntést követően, további támogatás állhat rendelkezésre a kkv-k fejlesztése érdekében, különösen ezen a területen képzelhető el együttműködés a jövőbeni maghrebi fejlesztési bankkal,
- kiterjesztheti a régióban már jelen lévő Európai Vállalkozói Hálózatot azon partnerországokra, amelyeket az még nem fed le[10], valamint integrálhatja a klasztereket és egyéb vállalkozói hálózatokat az európai együttműködési platformokba.

26. A kultúra jelentős mértékben hozzájárulhat a fenntartható emberi, társadalmi és gazdasági fejlődéshez.

A Maghreb-régióban az EU:

- támogathatja a kulturális ágazatot a régión belüli fenntartható fejlődés hordozójaként, elősegítve a kultúrpolitikai reformot, megerősítve a kultúrpolitikai döntéshozók kapacitását, támogatva a befektetések ösztönzését, a magánszektor és a kultúrában tevékenykedők üzleti képességeinek fejlesztését, különösen a Maghreb-régió szintjén.

Kereskedelem

27. A Maghreb-országok közötti szorosabb regionális kereskedelmi integráció a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség létrehozásával együtt a Maghreb térségbeli partnerek és az EU között valamennyi fél részére előnyös lenne. Az uniós vállalatok és befektetők számára előnyös lenne a nagyobb fokú piacfejlődés és integráció, amely révén nemcsak nagyobb exportpiacok nyílnának meg, hanem a régió integrálódna a termelési hálózataikba. A kereskedelmet gátló akadályok elmozdítása, a határok megnyitása (beleértve az algériai-marokkói határt), valamint a régiónak a globális beszállítói láncokba és termelési hálózatokba való integrálása is jelentős mértékű gazdasági potenciált szabadíthatna fel. Ehhez azonban a partnerországok politikai akaratára van szükség.

28. A Maghreb-országok fokozottabb kereskedelmi és gazdasági integrációjának kialakítása érdekében az EU támogatását a diverzifikált és fokozottabb dél-dél kereskedelmi integrációra, valamint befektetések ösztönzésére fordította. A kétoldalú kapcsolatok terén az EU ezidáig azokra az országokra összpontosította erőfeszítéseit, amelyeknek még csatlakozniuk kell a Kereskedelmi Világszervezethez (Algéria és Líbia), valamint amelyek a mélyreható és átfogó szabadkereskedelmi térség létrehozása irányába haladnak (Marokkó, Tunézia). Végül, az EU és a Maghreb közötti, valamint a Maghreb térségbeli partnerek közötti ilyen jellegű megállapodások hálózatának létrehozása valóban hozzájárulna az EU és szomszédságpolitikai partnerei között létrejövő gazdasági közösségre vonatkozó elképzelés megvalósításához.

29. Az EU és a Maghreb-országok közötti meglévő kereskedelmi kapcsolatokra építve, az EU:

[10] Tunézia az egyetlen a Maghreb-országok közül, amely az Európai Vállalkozói Hálózat tagja.

- tovább támogathatja a regionális termelési kapcsolatok fejlesztését azáltal, hogy felhívja a figyelmet a páneurópai-mediterrán származási kumuláció által nyújtott lehetőségekre és kihasználja azokat, az exportőrök igényeihez igazított várt új szabályok ösztönzése mellett (amelyek döntő fontosságúak a textilipar számára, de fontosak a hozzáadott értéket képviselő iparágak számára is),
- tovább támogathatja és technikai szakértelmet biztosíthat a kereskedelmi és gazdasági integrációs folyamatokhoz az Arab Maghreb Unió és az agadiri megállapodás keretén belül,
- támogathatja a Maghreb térségbeli partnerek kezdeményezéseit, amelyek célja, hogy felhívják a figyelmet a kereskedelmi és befektetési feltételekre, például az euromediterrán kereskedelmi és befektetési eszköz mechanizmusán keresztül, hogy csökkentsék a kereskedelem nem vámjellegű kereskedelmi korlátait, fokozzák és fejlesszék a vámeljárásokat, valamint elősegítsék a régión belüli kereskedelmet,
- ösztönözheti az ipari termékek kereskedelmét az ipari termékek megfelelőségértékeléséről és elfogadásáról szóló megállapodással (ACAA) kapcsolatos tárgyalások megkezdésére való felkészülésnek a befejezése révén valamennyi Maghreb-országgal,
- fokozhatja az együttműködést a Maghreb üzleti közösségen belül annak érdekében, hogy az üzleti világ megfelelőbben érvényesíteni tudja érdekeit és hangot adhasson aggodalmainak a régión belüli kereskedelmi és befektetési kezdeményezéseket illetően. Az EU Maghreb üzleti fórum létrehozása az ezen irányba tett első lépést jelentené.

D. Infrastruktúra és hálózati ágazatok

30. A hatékony regionális kereskedelemhez és gazdasági integrációhoz regionális infrastrukturális kapcsolatokra és logisztikára, valamint a kereskedők számára elősegítő környezet kialakítására van szükség. Az infrastrukturális kezdeményezéseket olyan reformokkal kell kiegészíteni, amelyek célja a kereskedelem megkönnyítése, a jobb és tisztességesebb szabályozási rendszer elősegítése, valamint a regionális szolgáltatási ágazatok liberalizációja és integrációja (közlekedési és távközlési szolgáltatások stb.).

Közlekedés

31. A közlekedés területén a transzmaghrebi hálózat kialakítása továbbra is prioritás. Ez a hálózat az euromediterrán együttműködés (EuroMed) részeként kifejlesztésre kerülő jövőbeni Transzmediterrán Közlekedési Hálózat részét fogja alkotni. Mint ilyen, a régióközi kereskedelem kialakításához szükséges alapot fogja jelenteni, és a Földközi-tenger két oldalán található gazdasági szereplők és polgárok számára egyaránt többoldalú összeköttetéseket fog biztosítani. Az algériai-marokkói szárazföldi határ megnyitása döntő fontosságú lesz a transzmaghrebi autópályák befejezéséhez, és ezáltal a kereskedelmi és az emberek közötti kapcsolatok erősítéséhez.

32. A közlekedési hálózatok kialakítása terén elért fejlődés felgyorsításához elengedhetetlenül szükségesek a regionális és szubregionális hálózatok és struktúrák, mint például az EuroMed, a nyugat-mediterráni térség közlekedési miniszterei csoportjának (GTMO 5+5), az Arab Maghreb Uniónak, az Uniónak a Mediterrán Térségért és egyéb pénzügyi intézményeknek az összehangolt erőfeszítései.

33. A légi közlekedési ágazatban az EU szomszédjaival ápolt szorosabb integrációt azzal a céllal alakították ki, hogy szélesebb kiterjedésű európai közös légteret alakítsanak ki. A közös mediterrán légtér létrehozására vonatkozó javaslat a Maghreb-országokra is vonatkozik.

34. Az EU:

- támogathatja a tanulmányok és megtérülést ígérő projektek, valamint technikai segítségnyújtási programok elkészítését, és ösztönözheti a szorosabb koordinációt az érintett szereplők között a transzmaghrebi hálózat kialakítása, az EU és a Maghreb közötti tengeri kapcsolatok, és a közös mediterrán légtér kapcsán,
- ösztönözheti a tengeri kapcsolatok erősítését a „tengeri autópályákra" vonatkozó elképzeléssel összhangban az EU és a Maghreb-országok, valamint a Maghreb-régión belüli közlekedési összeköttetések további javítása érdekében, a transzeurópai közlekedési hálózat és a transzmaghrebi hálózat fokozottabb összeköttetése révén,
- kialakíthatja az európai közös légteret, a légiközlekedési megállapodásoknak egyes Maghreb-országokkal való megtárgyalása révén, ahogy azt Marokkó esetében már végrehajtotta,
- folytathatja a Szomszédsági Beruházási Keret felhasználását kiegészítő finanszírozás mobilizálása érdekében, a közlekedési infrastruktúrával kapcsolatos regionális befektetési igények fedezésére, különösen a technikai segítségnyújtás, valamint a transzmaghrebi autópályák hiányzó részeinek, nevezetesen a határátkelő pontok befejezéséhez szükséges finanszírozás mobilizálása révén,
- tovább támogathatja az interoperábilis intelligens közlekedési rendszer használatát, fejlesztését és kiépítését,
- a légi közlekedési ágazathoz hasonlóan, a közlekedési ágazatban érdekelt európai ügynökségeket arra ösztönözheti, hogy megbízatásuk keretén belül nyújtsanak technikai támogatást, többek között a Maghreb-országok közötti tapasztalatok fokozottabb cseréje segítségével.

Információs társadalom/hálózati ágazatok

35. A tájékoztatási eszközöknek az arab forradalmak ideje alatti széles körű használata ellenére Maghreb továbbra is olyan régió, ahol az internethez való hozzáférés aránya 5,5%, míg Líbiában és Tunéziában 34% (még mindig alacsony a nemzetközi normák szerint). Az IKT-infrastruktúrák és a szabályozási keretek hiánya akadályozza az országokat abban, hogy teljes mértékben kiaknázzák az információs társadalom és az IKT termelékenységi potenciálja által nyújtott előnyöket. A távközlési szolgáltatások késleltetett liberalizációja emellett súlyosan akadályozhatja a további regionális kereskedelmi integrációt.

36. Az EU:

- technikai segítséget nyújthat a Maghreb-régió konkrét szükségleteit megcélozva, a szabályozási harmonizáció területén a legjobb gyakorlat cseréje által,
- támogathatja az EU és a Maghreb szabályozó hatóságai közötti együttműködést,
- elősegítheti a szabályozási keret felülvizsgálatának gazdasági és jogi hatásairól szóló tanulmányok elkészítését, az elektronikus kommunikáció és az e-üzlet nemzeti és regionális perspektívájából,

➢ olyan fellépéseket fontolgathat, amelyek célja a regionális összeköttetések javítása, a kutatóközösség kapacitásépítésének támogatása, valamint a regionális e-infrastruktúra felhasználásának fokozása.

Energia

37. Az EU és a Maghreb hosszú ideje partnerek az energiaágazat területén (kőolaj- és földgáz-kereskedelem, földgázvezetékek, szénhidrogén-kitermelés többek között Algériában és Líbiában, elektromosság szinkron összeköttetése, villamosenergia-áramlás Marokkóba). Erre az együttműködésre építve jelenleg valós esély van egy integrált energiatérség kialakítására egy szorosabb partnerség révén, a megújuló energiaforrások felhasználása, az energiahatékonyság fokozása és az integrált villamosenergia-piac fejlesztése segítségével, amely a Maghreb és az EU számára egyaránt előnyös lenne. Egy ilyen terület hozzájárulhatna a Maghreb-régión belüli és az EU-Maghreb/mediterrán térségen belüli kereskedelem fokozására irányuló nagyobb célkitűzésekhez. Emellett segíthetne teljesíteni az EU saját célkitűzéseit, nevezetesen a megújuló energiaforrások kifejlesztését 2020 után[11]. A megújuló energiaforrásokba való jelentős beruházások a Maghreb-régión belül támogatják a villamosenergia-termelést, illetve tovább erősítenék az energiabiztonságot. Az ilyen befektetések továbbá segítenék az új és minél több munkahely létrehozását, többek között a helyi megújulóenergia-iparágak, a kutatás és innováció, a nemzetközi versenyképesség, a levegőminőség és az egészségügy javítása révén. A beruházások ezenfelül az éghajlatváltozás kezelésére, valamint a dekarbonizációs fejlesztési stratégiák végrehajtására irányuló erőfeszítéseket is fokoznák. A maghrebi energiapiac, amely egyre több megújuló energiaforrást használ fel, fokozatosan csökkenteni tudná az energiaimportőrök importszámláit, és nagyobb fokú rugalmasságot biztosítana a szénhidrogén-termelőknek, hogy azok saját tartalékaikat használhassák fel.

38. A Maghreb-térség alrégióként élen járhatna a földközi-tengeri térségben, megőrizve a széles körű megközelítésekkel való következetességet (pl.: Unió a Mediterrán Térségért, földközi-tengeri napenergia-terv, stb.). Ebben az összefüggésben számos konkrét lépést lehet előirányozni a Földközi-tenger nyugati részét lefedő villamosenergia-térség 2020–2025-ig való kialakítása érdekében:

➢ közös műszaki szabályok alapján a regionális együttműködési szerkezetek (MEDREG a szabályozók, és MED-TSO az átvitelirendszer-irányítók esetében) készen állnak a közös hálózati kódok kifejlesztésében való további segítségnyújtásra, amelyet kísérleti projektként lehetne használni a Maghreb-országokban,

➢ fokozatos lépéseket kell meghatározni a piaci integráció kialakítása felé, nevezetesen az algíri ütemterv alapján. Ez az alábbi elemeket foglalja magába: Kétoldalú kapacitáselosztás a közös elvek alapján 2014-ig, összehangolt kapacitáselosztás 2016-ig, regionális villamos energia kereskedési platform létrehozása 2016–2020-ig stb.,

➢ fokozott támogatást nyújthat az energiaágazatot érintő reformoknak, beleértve a regionális együttműködést és regionális szervezeteket (energiaszabályozók kialakítása Marokkóban és Tunéziában 2014-ig, Líbiában 2016-ig, és funkcionálisan független szállításirendszer-üzemeltetők a Maghreb-országokban 2015-ig stb.),

[11] „Megújuló energia: jelentős szereplő az európai energiapiacon”, COM (2012) 271, 2012. június 6.

➢ fokozni kell az együttműködést a megújuló energia és az energiahatékonyság kapcsán, beleértve a partnerországok bevonását a megújuló energiáról szóló uniós szakpolitikai megbeszélésekbe és eszközökbe. Ezt a meglévő támogató intézkedésekre kell alapozni a Szomszédsági Beruházási Keret segítségével, valamint az európai fejlesztési pénzintézeteken keresztül támogatások, technikai segítségnyújtás és kockázati tőkeműveletek révén. Innovációs projektekre vonatkozó közös pályázati felhívásokat lehet meghirdetni. Elveket lehet meghatározni a megújuló energiaforrásokba való beruházás kapcsán,

➢ Mauritánia esetében, más szubszaharai országokhoz hasonlóan, a „fenntartható energia mindenkinek” elnevezésű kezdeményezést az energiaügyi együttműködés támogatására lehet használni a megfelelő pénzügyi eszközök segítségével.

39 A villamos energiával kapcsolatos, régión belüli kilátások jelentős mértékű befektetéseket irányoznak elő 2020-ra a kapacitásnövelés (főként hagyományos, azonban egyre növekszik a megújuló források aránya) és a hálózati infrastruktúrák kapcsán. A villamos energia régión belüli áramlását érintő új lehetőségek kialakítása révén a nyugat-mediterrán térség elektromos huroknak két folyosó (Algéria-Marokkó-Spanyolország-Franciaország és Algéria/Líbia-Tunézia-Olaszország) mentén való kialakítását erősíti meg.

40 Műszaki megvalósíthatósági tanulmányok már készültek, az új összeköttetésekre vonatkozó szabályozási és pénzügyi modell elkészítésére azonban különleges figyelmet kell fordítani és ahhoz egyedi jogi keretrendszerre van szükség (kormányközi megállapodás). Folyosó alapú megközelítésre és jelentős mértékű koordinációs tevékenységekre van szükség. Következésképp, az EU egy különleges koordinátor kinevezését javasolja az érintett országokkal egyetértésben.

41. Ezen túlmenően:

➢ a 2010 júniusában megrendezett algíri energiaügyi miniszteri találkozó révén kialakult új lendület megőrzése érdekében éves EU–Maghreb Energiatanács ülés megrendezésére született javaslat, a következő ülésre 2013 első félévében kerül sor,

➢ az EU valamennyi érdekelt féllel közös részletes technikai párbeszéd elindítását javasolja a piaci integráció felé való valamennyi egymást követő lépés megtárgyalása érdekében, az EU-ban megrendezett Firenzei Fórumhoz hasonló villamosenergia-ipari fórumot lehetne szervezni 2013-ban,

➢ a regionális integrációval kapcsolatos műszaki munkát olyan regionális intézmények végzik, mint a MEDREG és a MED-TSO. Ezt egy 2013-ban induló különleges technikai segítségnyújtást biztosító projekttel lehetne kiegészíteni és támogatni (a villamosenergia-ipari fórumhoz kapcsolódó anyagok összeállítása és elkészítése, a technikai munka támogatása, a Maghreb-országokkal kapcsolatos különleges feladatok a MEDREG és a MED-TSO számára, az éves miniszteri találkozók logisztikai támogatása stb.).

E. Környezetvédelem, éghajlatváltozás, polgári védelem

Környezetvédelem és éghajlatváltozás

42. Az EU jelenleg is támogatja a Maghreb-országokat és egyéb dél-mediterrán partnereket a környezetvédelem fokozásában és az éghajlatváltozás elleni küzdelemben számos kétoldalú intézkedés, valamint a „Horizont 2020" keretprogramnak a Földközi-tenger szennyezésmentesítését célzó kezdeményezése révén.

43. A Maghreb-régióban az EU:

- a Rio + 20 csúcstalálkozóval összhangban további tevékenységeket dolgozhat ki a zöld gazdaság kapcsán a Maghreb-országokkal, például a fenntartható fogyasztással és termelési szerkezetekkel kapcsolatos, az EU által finanszírozott meglévő projektek szubregionális vagy transznacionális elemeinek erősítése révén,
- folytathatja a Szomszédsági Beruházási Keret felhasználását további finanszírozás mobilizálása érdekében a régiónak az éghajlatváltozás kezeléséhez és a környezethez kapcsolódó infrastrukturális projektjei fejlesztéséhez szükséges befektetési igényeinek fedezésére,
- az Unió a Mediterrán Térségért főtitkársága és az érintett nemzetközi pénzügyi szervezetek támogatásával, valamint a Maghreb-országok bevonásával fokozottabban részt vehet a szubregionális vagy transznacionális befektetési projektek, vagy az elfogadott keretek vagy kezdeményezések – különösen a „Horizont 2020" a Földközi-tenger szennyezésmentesítését célzó kezdeményezés – hatáskörébe eső nemzeti projektek végrehajtásában,
- a földközi-tengeri térségben folytatott integrált tengerpolitika keretén belül a Maghreb-országokat tovább ösztönözheti arra, hogy indítsanak olyan szubregionális vagy transznacionális kezdeményezéseket, amelyek célja az olyan átfogó tengerrel kapcsolatos kérdések kezelése, mint a tengerfelügyelet, a tengeri autópályák biztonsága, a tengerekkel kapcsolatos tudás vagy a „kék növekedés" lehetőségét korlátozó akadályok megszüntetését célzó területfejlesztés,
- fokozhatja az együttműködést a tenger élővilágának védelmével kapcsolatosan, az EU és a Maghreb-országok között, különösen a Földközi-tengeri Általános Halászati Bizottság és az Atlanti Tonhal Védelmére Létrehozott Nemzetközi Bizottság keretén belül. Az ilyen jellegű együttműködés elősegítheti a tudományos eszközök alkalmazását az állományok megfelelőbb felbecsülése és a források fenntartható kezelése érdekében,
- támogathatja a Maghreb térségbeli partnereket annak érdekében, hogy növeljék kapacitásukat az éghajlat-változási politikák és stratégiák kialakításában és végrehajtásában, az alacsony szén-dioxid-kibocsátás támogatásában, az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás fokozásában és az információhoz való hozzáférés növelésében,

➢ az éghajlatváltozással kapcsolatos EU–dél-mediterrán párbeszéd fokozásával összefüggésben a Bizottság továbbra is ösztönözni fogja a kísérleti projektek kifejlesztését azon országokban, amelyek érdeklődnek az úgynevezett új piaci mechanizmus kísérleti végrehajtásában, amelyről a Durbanben folytatott, az ENSZ Éghajlat-változási Keretegyezménye kapcsán született megállapodás. A Bizottság már elkötelezte magát a Világbank által létrehozott, a piaci felkészültséget célzó partnerségben és a szén-dioxid partnerségi mechanizmusban való részvétel iránt, az alapok előkészítése érdekében. Ezek és hasonló kezdeményezések a megfelelő feltételek megléte esetén, kétoldalú megállapodásokat eredményezhetnek a Maghreb-országokkal, amely megállapodások lehetővé tennék a jelentős mértékű „saját intézkedések" mellett elért ágazati mechanizmusok felhasználását a villamosenergia-termelő ágazatban. A célkitűzés a megújuló energia felhasználására és az energiahatékonyságra irányuló befektetések támogatása, valamint az energiaágazat szén-dioxid-kibocsátásának csökkentése. A Bizottság ennek megfelelően konzultációkat indít az ilyen jellegű projektekről a harmadik országbeli partnerekkel. Amennyiben a feltételek megfelelőek, megfelelő abszorpciós kapacitás áll rendelkezésre a hitelek vonatkozásában, valamint partnereink érdeklődést mutatnak, a Bizottság tárgyalási felhatalmazásra vonatkozó kérelmet készít elő.

Polgári védelem

44. A Maghreb-régió különösen ki van téve az ember által előidézett és természeti katasztrófáknak, amelyek súlyosan alááshatják a régió fenntartható fejlődés elérése érdekében tett erőfeszítéseit. Az egymáshoz való közelségük, valamint az éghajlathoz kapcsolódó hatásoknak való közös sebezhetőségükre tekintettel, a Maghreb-országok sokat nyerhetnek az éghajlatváltozás hatásaira rugalmasan reagáló fejlesztési stratégiákból, valamint a regionális szintű és az EU-val való szoros együttműködésből, hiszen az ember által előidézett és természeti katasztrófák nem ismernek határokat. A polgári védelem alapvető eszköz a megfelelő együttműködés kialakításához és az országok közötti szolidaritás elősegítéséhez.

45. Egy kockázati atlasz és a polgári védelem nemzeti kapcsolattartóinak hálózata már létezik a földközi-tengeri térségben, a Maghreb-régió számára előnyös lenne a szorosabb együttműködés, hogy ezáltal fokozza a katasztrófák elhárítására, a hozzájuk való alkalmazkodásra, az azokra való felkészülésre és válaszadásra vonatkozó kapacitását, továbbá hozzájáruljon a régió gazdasági, társadalmi és politikai stabilitásához.

Az ezen a területen meglévő együttműködésre építve (beleértve a természeti vagy ember okozta katasztrófák megelőzését, valamint az azokra való felkészültséget és reagálást célzó euromediterrán programot), az EU:

➢ előmozdíthatja a katasztrófavédelem regionális megközelítésének javítását a reagálás helyett a megelőzésre és a felkészülésre helyezve a hangsúlyt, valamennyi érdekelt féllel közösen,

➢ előmozdíthatja a megerősített régiók közötti együttműködést a Maghreb területén a polgári védelem nemzeti kapcsolattartók hálózata segítségével, annak érdekében, hogy biztosítsa a katasztrófákra való összehangolt válaszadást,

➢ segítséget nyújthat az első változatban nem szereplő, és a Maghreb-régiót különösen fenyegető kockázatokat is lefedő kockázati atlasz kidolgozásában,

➢ segítséget nyújthat a növekvő számú, éghajlat okozta kockázatok, és az azokkal kapcsolatos megelőzési és alkalmazkodási cselekvések elemzésében,

➢ segítséget nyújthat a katasztrófa-megelőzéssel és -elhárítással kapcsolatos kapacitásépítés és figyelemfelhívás terén, továbbá technikai segítséget nyújthat olyan kezdeményezések kidolgozásához, mint a katasztrófakockázatok csökkentését célzó nemzeti platformok, az egyes országokon belül kapacitás növelésére irányuló polgári védelmi stratégiák, valamint ad hoc megelőzési struktúrák kialakítása.

F. Migráció és mobilitás

46. A migráció és mobilitás kulcsfontosságú szerepet játszik az EU és a Maghreb-országok közötti kapcsolatokban. Mindkét fél jelentős, és nagymértékben hasonló kihívásokkal néz szembe ezeken a területeken. Közös érdekük a jogszerű migráció megfelelőbb megszervezése, az illegális migráció elleni küzdelem, beleértve az emberkereskedelmet is, a régión belüli nemzetközi védelem megfelelőbb ösztönzése, valamint a migráció fejlesztésre gyakorolt hatásának maximalizálása.

47. A migrációval és a mobilitással kapcsolatos általános megközelítés keretén belül az EU elkötelezett a migrációs kérdések kapcsán való szorosabb együttműködés, valamint a polgárok biztonságos környezetben való mobilitásának ösztönzése mellett. Ennek alapján az EU a migrációról, a mobilitásról és a biztonságról szóló párbeszédek elindítását javasolta egyes dél-mediterrán országokkal a 2011. májusi közleményében[12], azzal a céllal, hogy szorosabb kapcsolatokat alakítson ki ezen országokkal az ezen a területen való együttműködés előrevitelére vonatkozó igényeiknek, hajlandóságuknak és kapacitásuknak megfelelően. Ennek eredményeképp Marokkóval és Tunéziával hivatalosan megkezdődött a párbeszéd, amely célja, hogy a közeljövőben kialakítsák a mobilitási partnerségeket.

48. Emellett kiváló lehetőség van a migrációt és mobilitást célzó maghrebi régióközi együttműködésre és a Maghreb-szubszaharai afrikai együttműködésre vonatkozó uniós támogatás növelésére. Konkrétabban, az EU:

➢ további erőfeszítéseket tehet a migrációval és fejlesztéssel kapcsolatos, az érdekelt felek közötti meglévő miniszteri nyilatkozatok és cselekvési tervek – nevezetesen az EU-afrikai migrációs és fejlesztési program (a rabati folyamat) és a migrációval, mobilitással és foglalkoztatással kapcsolatos Afrika–EU partnerség – teljes körű végrehajtása felé,

➢ támogathatja a legális migrációs rendszereket a Maghreb-országok között, valamint az utóbbiak és a szubszaharai államok között,

➢ következetesebben alkalmazhatja az uniós vízumkódex által biztosított mobilitás fokozására vonatkozó lehetőségeket, beleértve az olyan kategóriákat, mint a fiatalok, a diákok vagy a civil társadalom, az ismeretek növelése a meglévő vízumrendszerekkel kapcsolatos információcserék révén,

➢ ösztönözheti a regionális együttműködést a határőrizet és az illegális migráció elleni küzdelem terén a Maghreb-országokban és a szubszaharai régióban, amely magában foglalja a regionális szintű információ-megosztást, a közös kockázatelemzést, a közös határigazgatást és –felügyeletet, valamint a rendőri együttműködést, beleértve az ember- és kábítószer-kereskedelmet,

➢ ösztönözheti a régió országai közötti együttműködést a visszafogadási kérdések kapcsán, a Maghreb-országok közötti, valamint a Maghreb-országokból a

[12] „ A dél-mediterrán országokkal a migráció, a mobilitás és a biztonság érdekében folytatandó párbeszéd”, 2011.5.24., COM (2011) 292 végleges.

szubszaharai országokba való visszafogadás tekintetében, teljes mértékben tiszteletben tartva a migránsok alapvető jogait,

- tovább segítheti a Maghreb-országokat a menekültügy és a nemzetközi védelem területén, az észak-afrikai regionális védelmi program keretén belüli kapacitásnövelő intézkedések révén, vagy lehetséges újbóli letelepedési lehetőségek megvizsgálásával,
- szükség szerint tájékoztatást nyújthat az uniós konzuli támogatáshoz és védelemhez kapcsolódó kérdésekről, illetve közös elképzelést alakíthat ki ezen a területen, amely az uniós tagállamok és a Maghreb-országok számára egyaránt egyre növekvő fontosságú.

Következtetés

49. A fent említett javaslatok bizonyítják az EU támogatását és közvetlen érdeklődését a Maghreb-régióval való szorosabb integráció tekintetében. Az integráció terén elért haladás elsősorban a partnerországok hazai erőfeszítéseitől függ. Az EU és a Maghreb-országok közötti kétoldalú kapcsolatok megerősítése támogathatja ezen célkitűzés elérését – jóllehet közvetetten – a normák, szabályozások és szakpolitikák nagyobb konvergenciáján keresztül. Mindemellett szükség van a Maghreb-régió szintjén végrehajtott erőfeszítésekre, amennyiben valódi lendületet akarunk biztosítani ezen a területen.

50. Az Európai Bizottság és a főképviselő várakozással tekintenek ezen javaslatoknak az uniós tagállamokkal és egyéb uniós intézményekkel való megvitatása elé, egy közös megközelítés kialakítása érdekében. Az európai és a Maghreb-régióbeli érdekelt felekkel, beleértve a civil társadalom képviselőit is, konzultálni fognak ezekről.

51. Az Európai Bizottság és a főképviselő az ezen javaslatokról szóló magas szintű párbeszéd elindítását javasolja az EU és az Arab Maghreb Unió között. Arra kérik továbbá az európai intézményeket, például az Európai Parlamentet, hogy kezdeményezzék ezt a párbeszédet a maghrebi partnerekkel. Annak biztosítását javasolják továbbá, hogy ezekkel a kérdésekkel foglalkozzanak a Maghreb-országokkal folytatott rendszeres politikai párbeszédek alkalmával. A nem kormányzati érdekelt feleket, például a civil társadalom és az üzleti élet szereplőit is be fogják vonni a párbeszédekbe. Az Európai Bizottság és a főképviselő azt reméli, hogy az ilyen információcserék segítségével folyamatosan értékes hozzájárulást tudnak biztosítani a Maghreb-régión belüli integrációval kapcsolatos kibontakozó vitáról.